

Που ταπεινώθηκε, χωρίς να χάσει ποτέ την αξιοπρέπειά της, που υποτάχτηκε παραμένοντας ελεύθερη, που ακολούθησε το δρόμο της προσφυγιάς, από τα παράλια του Άξενου Πόντου, που με τη δραστηριότητά της τον μετονόμασε Εύξεινο, μέχρι τα βάθη της Ασίας, που επιμένει να ζει, να δημιουργεί και πάν' απ' όλα τα ήθη και τις παραδόσεις της να συντηρεί και να καλλιεργεί....

Ο Πόντος, πριν καταστραφεί τόσο βάρβαρα από από τον χάρτη, μα όχι από τις καρδιές μας, υπήρξε πηγή αστείρευτη πνεύματος και πολιτισμού. Στάθηκε τόπος όπου οι Έλληνες διέπρεψαν, δημιούργησαν.

Αναφέρεται ότι την εποχή των Μεγάλων Κομνηνών χτίστηκαν στον Πόντο 3.000 περίπου χριστιανικές εκκλησίες με ωραίες τοιχογραφίες, αγιογραφίες και διακόσμηση, μωσαϊκά και καλλιτεχνικές μικρογραφίες, που συνέχιζαν αδιάπτωτα τη βυζαντινή παράδοση.

Η μικρογραφική τέχνη, ιδιαίτερα στον Πόντο, έφτασε κατά τον 14ο αιώνα σε τέτοια ακμή, ώστε ο ξένος μελετητής Strzygowski να τη συγκρίνει με τη μικρογραφική τέχνη των μαθητών της σχολής του Giotto (Τζιόττο) στην Ιταλία, και μάλιστα να τη βρίσκει και ανώτερη.

Μεγάλη ανάπτυξη, επίσης, παρουσίασαν η αστρονομία, η φυσική και τα μαθηματικά. Στη Σχολή των θετικών επιστημών της Τραπεζούντας σπούδαζαν μαθητές, που έρχονταν να φοιτήσουν σ' αυτήν από την ίδια την Κωνσταντινούπολη και την Αρμενία.

Τα μοναστήρια του Πόντου, εξάλλου, τον 13ο και 14ο αιώνα, ήταν Σχολεία σοφίας. Εκεί καλλιεργούνταν τα μαθηματικά και η αστρονομία, γιατί η Εκκλησία θεωρούσε τις επιστήμες αυτές, πριν ακόμα από την Αναγέννηση στη Δύση, βοηθητικές της θεολογίας και της φιλοσοφίας. Κληρικοί και κοσμικοί, τέκνα του Πόντου διαλεχτά, καλλιέργησαν τις επιστήμες και διατήρησαν την ελληνική παιδεία, την τέχνη και τον πολιτισμό.

Η συμβολή του του ποντιακού κράτους της Τραπεζούντας για τη διατήρηση και ακτινοβολία της ορθοδοξίας και του ελληνικού πολιτισμού στην περιοχή της βορειοανατολικής Μικρασίας υπήρξε μεγίστη. Και τα δύο αυτά εθνικά στοιχεία, διαφυλάχθηκαν, αρχικά απέναντι στη φράγκικη πλημμυρίδα των Σταυροφόρων και, στη συνέχεια, απέναντι στη σελτζουκική και τουρκική επέκταση και αφομοίωση.

Ο ιστορικός Joinville, δίκαια ονομάζει την Τραπεζούντα «η βαθιά Ελλάδα», ενώ ο βυζαντινός ιστορικός Λαόνικος Χαλκοκονδύλης, το 15ο αιώνα, αναφέρεται με θαυμασμό στην αυτοκρατορία της Τραπεζούντας αποκαλώντας την «ηγεμονία Ελλήνων και εις τα ήθη και δίκαιαν τετραμμένη των Ελλήνων»!

Αλλά, ήρθαν μέρες δύστηνες και φοβερές, όταν ο Τουρκικός εθνικισμός, καθοδηγούμενος από τον Γερμανικό милитарισμό, ξερρίζωσε του Πόντου τον Ελληνισμό και τον σκόρπισε, όσους γλύτωσαν τή σφαγή, στα πέρατα του κόσμου, με αγιάτρευτο στην μνήμη τους τον πόνο της χαμένης ευτυχίας και ζωντανή την

ελπίδα και τη θέληση της δημιουργίας.

Σήμερα, 90 περίπου χρόνια μετά το ολοκαύτωμα, ζουν στην Ελλάδα 1.500.000 περίπου Έλληνες ποντιακής καταγωγής, ενσωματωμένοι λειτουργικά στην Ελληνική κοινωνία και κατέχοντας σημαντικές θέσεις σ' όλους του κλάδους της πνευματικής, επιστημονικής και επαγγελματικής ζωής της χώρας.

Στην τέως Σοβιετική Ένωση και στις εξορίες της Σιβηρίας ζουν ακόμη 1.000.000 Έλληνες Πόντιοι, 500.000 από τους οποίους διατηρούν με περηφάνεια την Ποντιακή μητρική τους γλώσσα. Άλλο μισό εκατομμύριο Ποντίων βρίσκεται διεσπαρμένο σε Αυστραλία, Αμερική, Ευρώπη και Αφρική. Δίπλα σ' αυτούς στέκονται, με μια αξιοπρέπεια κερδισμένη από τον πόνο, 500.000 Πόντιοι της Τουρκίας, που με χαρακτηριστικό πείσμα διατηρούν, ως ζωντανή θύμηση της καταγωγής τους, την ποντιακή γλώσσα μέσα στα σπίτια τους.

Η 19η Μαΐου, ημέρα μνήμης της Ποντιακής Γενοκτονίας, ας γίνει αφορμή πρώτα από όλα να μελετήσουμε την ιστορία μας, νά διδαχθούμε από τα λάθη μας, να αποκτήσουμε εθνική αυτογνωσία.

Γιατί, λαοί χωρίς ιστορική μνήμη είναι δέντρο χωρίς ρίζες... Λαοί, πού ξεχνούν το παρελθόν τους, υποθηκεύουν το μέλλον τους.....

† Ο ΣΥΡΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΣ Β΄